

hy, buď v jeho obecné úvodní části, případně v komentářích k jednotlivým textům. Tam se také čtenář může dočíst, proč jsme se pro jejich vydání rozhodli my.

Jirásek se jako znalec svého rodného kraje snažil seznámit s ním i své čtenáře, a tak v povídkách po vzoru realistů vytvořil širokou galerii postav rázovitých horáků, reprezentantů svého prostředí. Aby tato typologie byla přesvědčivá, museli svému stavu odpovídat vzhledem, chováním, způsobem oblékání, svými vlastnostmi, a také způsobem mluvy. Proto v textu najdeme obrovské množství hovorových a nářečních výrazů, pro dnešního čtenáře často zcela nerosozumitelných. Ve snaze usnadnit mu čtení, ale zároveň nenarušit autenticitu textů jsme sáhli k jedinému možnému řešení, jímž jsou vysvětlivky. Nebylo možné je uvádět na příslušných stranách pod čarou, neboť někde bylo výrazů vyžadujících vysvětlení tolik, že by poznámky pod čarou narušovaly vlastní text. Proto jsou umístěny v samostatném oddíle na konci knihy, kde jsou kvůli snadné čtenářově orientaci řazeny v abecedním pořádku. S některými dalšími redakčními postupy při přípravě této edice se čtenář, kterého to bude zajímat, může seznámit v ediční poznámce.

Tato kniha vychází při příležitosti jiráskovského jubilea a my věříme, že až ji dočte, sáhne okouzlený čtenář i po románové kronice *U nás*, která ho dosud třeba odrazovala svým velkým rozsahem. Po seznámení s ní pak nebude obtížné uvědomit si a zároveň pochopit autorovo těsné sepětí s rodným krajem, jenž mu zůstal trvalým, vlastně celoživotním inspiračním zdrojem. Bez ohledu na dobu vzniku přiblížil některými svými literárními pracemi přírodní krásy, národopisný svéráz i ducha tohoto koutu pod hraničním Borem nejen vrcholně fundovaně, ale zároveň s obrovskou chutí a hlubokým citovým prožitkem. Tato niterná angažovanost z jeho textů přímo sálá. Bez nadsázky lze říci, že Jirásek se stal kronikářem, ale zároveň básníkem zdejšího kraje, ačkoliv skutečných veršů napsal jen poskrovnu.

Eva Koudelková

Na hranicích ~

I.

Anina Domáňová byla na Boru, na vysoké hoře, jež skoro celá stojí na území pruském. Jen část severozápadního úbočí, porostlého tmavým a hustým lesem, je naše. Tam také jako po celé hoře leží pískovcových balvanů, až pod les dolů do samého údolí různě rozmetaných. Ale nejvíce skal těch, však pevných, jako z kořene rostoucích a do nebe trčících, je na samém táhlém a prostorném vrcholu. Les tam také pro ně nemá vzniku a jen houštinou a řídkými slabými stromy tu živoří. Tu mezi těmi skalami divných divokých tvarů a podob Anina Domáňová bloudila. Vyšla si odpoledne, bylo v neděli, aby se jednou na Bor podívala. Žila mu tak nablízku od svého narození, tedy již na osmáctý rok, a ještě nikdy dosud nedostoupila jeho vrcholu.

Hledávala co den k němu, jak to všichni činívali, kteří podle Boru dělali pranostiku, a hádali, jak bude. Pozorovali vítr od něho vanoucí, mraky nad ním visící nebo kamenné čelo jeho halící, hledávali na mlhu, jež mezi skalami se válela jako příboj vln, mluvili o slunci, jež nad Bor vycházelo, o divných hory té skalách a roklicích, o tajemném tmavém jezeru v jejich hlubokém, málo známém lůně.

Až dnes se tam Anina vypravila, a to na svůj věk dosti záhy. Ba že, neboť, ať nedím o blízkém okolí, v samém Stroužném, jež leží v dolině pod samým Borem, bylo dost a dost lidí, a ne mladých, kteří dosud nikdy nahoru „do skal“ se nepodívali.

Anina nebyla ze Stroužného. Jejich chalupa, samota, stála hezky vysoko na stráni nad touto vsí, ale ještě na půdě našeho království. Do Prus však, totiž dolů do vsi, bylo několik jen minut. Tam také ozýval se ještě český hlahol, jako „v končinách“, na samotě u Domáňů.

Anina si dala slovo s některými strouženskými děvčaty, že se půjdou podívat „do skal“, a nejen na kraj, ale hezky hluboko. Tak bylo umluveno, Anina však, omešková se, nestihla jich u hraniční skály, kde se měly setkat, i dala se za nimi, samojediná, místa neznalá, myslíc, že se najisto s nimi ve skalách sejde. Již dlouho chodila, děvčat však neviděla, neuslyšela. Zpočátku mnoho nedbala, všechna jsouc udivena nad tou neobyčejnou podívanou. Tak se rozhlížela a chvílemi se zastavujíc, volala. Naslouchala, však jen skály hlas opětovaly a v labyrintu svém jej utlumovaly. Jen to slyšela a pak lesy zdola pod skalami na úbočí. Šuměly, hučely zvolna, ztemna; ale tam nahoře ve skalách ticho, hluboké, svaté ticho, až to člověka podivně dojívalo.